

Opirajoč se na to utemeljitev nj. ekselence barona Schwegelna predlaga gosp. poročevalec:

„Slavna zbornica naj izreče svoje soglasje s sklepom kranjskega deželnega zbora ter naj v tem smislu stavi prošnjo do vis. trgovinskega ministerstva.“

Predlog se sprejme jednoglasno.

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Poglejmo sedaj na desnico, kaj ona dela.

Desnica čuti, da so razmere naše enako notranje kot vnanje prav resne in s tem položajem računa. Ne gledé na vlado obrnila se je tedaj do najtežjega dela do pogodbe z Ogersko; odseki začeli so delati, in kakor se je nadjati, dognani bodo v osekih v treh tednih vsi predmeti. — Desnica vé, da bo s te odpravljena največja notranjih težav, zavolj tega hoče jo dognati pred vsemi drugimi. Jeli bo to sedanji vladi na korist ali ne, to ne pomenja mnogo, ker sta pogodba in vlada reči vsaka za-se.

Vse drugo prizadevanje večine pa se obrača na to, da se med seboj ožje zveže, ker le tako je tudi obstanek njen zagotovljen. V ta namen je dognati in se doganja, kaj hoče večina, po katerih sredstvih in v čem so vsi deli večine drug za drugega v soglasji. To bistveno vprašanje rešuje se v posebnih nejavnih obravnavah. Pa tudi družbeno bližajo se različni deli desnice drug drugemu. Kar se še nikdar ni zgodilo, od kedar ima sedanja večina v rokah krmilo državnega zbora, zgodilo se je minuli četrtek, ko so se sešli poljski, česki, Hohenwartov in Lichtensteinov klub v skupni shod.

Navzočih bilo je v Breitovem hotelu za državno zbornico nad 130 desničarjev, kar jih ni došlo, jih večinoma ni bilo v Beču, ali pa so bili bolni in zadržani. V shodu veljala je samo ena zapoved, da se tovariši z enega kluba niso smeli vستي skupaj, s tem doseglo se je, da so prišli v ožjo dotiko desničarji, ki sicer v to nimajo prilike. — Taki shodi bodo se ponavljali in nadejati se je, da ostanejo stalni, tako, da bo vsakemu desničarju znano, kje gotovi dan v tednu more sniti se s tovariši svojimi. — Ako to obvelja, podučijo se poslanci o potrebah in težnjah družih krajev države, delovanje postane bolj zavestno in ako se desnica tako ožje sklene v nji vsak poznajoč potrebe drugega, potem ne bo več krhanja, potem ne bo več prostora med desnico za šuntarje in rogovileže, kakor so zadnje dve leti se zalegli med njo tako, da je bil zadnji čas, pokazati jim vrata.

Koliko časa ima trajati sedanje zborovanje, še ni gotovo, toliko pa je dogovorjeno, da se delegaciji snidejo dne 4. novembra. Pred tem dnevom pa bo državno zborovanje pretrgano, kedar bode posel dognau, katerega ima izrekoma v odsekih za pogodbo in pa po izvršenih volitvah v delegacije, kar je vse lahko mogoče teden pred začetkom delegacij, ako v odsekih za pogodbo ne nastanejo nepričakovane zapreke.

Gledé stanja in vedenja vlade sedaj ni mnogo opomniti, na to pa kaže vse, da ministra Dunajevski in Pražak, katera levičarji uže mnogo let odstavljajo, še nočeta vstreči vroči želji svojih nasprotnikov, temveč ostaneta še dalje pri vladi, akoravno leviči nepriljubljena. — Minister Gautsch dan za dnevom zgublja prijateljev, osornost in napetost njegova mu tudi ne bode pripomogli k priljubljenosti.

Naši dopisi.

Z Dunaja 18. okt. (*Državni zbor, jezikovni odsek in odsek za pogodbo z Ogersko.*) Delovanje državnega zbora samega v tem zasedanji ni in ne bo pomenljivo, ker ne pride na vrsto skoraj noben pomenljiv predmet. Vkljub temu pa se godijo pomenljive reči, katere z ojstrimi črtami značijo sedanji položaj. Taka dogodba je zadnja naredba pravosodnega ministra barona Pražaka zaradi češčine pri nadsodnji praški, kateri je pritrdilo — kar je ravno pomenljivo vse ministerstvo. To je vsaj nekaj znamenja, da sedanja vlada še zmiraj stoji na svojem prostem programu, akoravno ga sila počasi in rahlo izvršuje. Naravno je, da levica, ki je vse minulo leto toliko sanjara o razpadu desnice in o približevanju med vlado in nemško-avstrijskim klubom — in preslišala one naruredbe, temveč v interpelaciji in v jezikovnem odseku zopet pričela krvavo vojsko zoper sedanjo vlado, ki povsod dela na škodo nemške narodnosti.

Razprava v jezikovnem odseku bila je prezanimiva, da bi iz nje ne naglasil poglavitnih izjav: Levica je zahtevala, da se odsek skliče samo zato, da svojo nevoljo zoper vlado izreče zavolj omenjene naruredbe, naravno je tedaj, da levičarji z veliko-nemškim Lienbacherjem vred ni celo nič govorila o jezikovnem predlogu Scharschmidovem, ampak izključno o novi ministerski naredbi. Pri tem razgovoru odlikoval se je Lienbacher bolj kot vsi „rojeni“ levičarji v nasprotovanju zoper vlado, ker je z navideznim strokovnjaštvom skušal dokazati nepostavnost ministerske naruredbe. Prav negnusno je videti, da še celó v imenu Lichtensteinovega kluba, ki ga je v ta odsek izvolil, še zdaj veliki zvonec nosi solnograška frfulja v vseh najpomembnejših odsekih.

Iz ned levičarjev govorili so: Plener, Scharschmid, Lienbacher, Herbst in Sturm, izmed desnice pa: Zeithammer, Rieger, Rih. grof Clam.

Minister Pražak je odločno in stvarno zavrnil očitanje levičarjev izrekom: Lienbacherjevo, sklical se je pa po pravici in v splošno zadostenje, da je bivši minister Herbst prav tako narredo izdal za Galicijo, ter jo s prav takimi razlogi utemeljeval, kot sedanja vlada svojo.

Pomenljiv je bil pa odgovor ministra Taaffeja na vprašanje levičarjev: kako stoji vlada nasproti predlogu Scharschmidovemu? Minister Taaffe je odgovoril: Da se je uže izrekel v imenu vlade, da je pripravljena vdeležiti se posvetovanja o predlogu Scharschmidovem, pa naglašal je tudi uže pri prvem branji, da se mora vlada držati svoje izvrševalne pravice, da sama vred službeni jezik (*Regelung der Dienstsprache*). Vlada prizna potrebo, da mora nemščina v Avstriji imeti posebno stanje kot posredovalni in oni jezik, katerega razume največ ljudi v Avstriji.

Zato se vlada v takih stvaréh ne bo nikdar stavila na enostransko narodno stališče, temveč bo zmiraj pred očmi imela potrebo dežel. — Češčina kot službeni jezik ne bo dobila onega mesta, kakoršno ima polščina v Galiciji, ker so razmere na Češkem vse drugače; izreči morem, da razmere na Češkem sedaj niso take, da bi se mogla tam uvesti taka naredba kot ona iz leta 1869. — Ako se je reklo, da se Avstrija oškoduje, ako se nemščina ne uvede povsod in povsod, tedaj rečem, nemščina mora imeti posebno stališče, ker je svetovni jezik, ker je prometni in posredovalni jezik, toda ne smelo bi se ji dajati umetno stališče, katerega ne potrebuje, ker je dosti močna in po vsem svetu razširjena.

Po predlogu Scharschmidovem bi nemščina ne bila jezik države, ker je več dežel izvzetih. Oni, ki nemški državni jezik hočejo, naj po dovršeni specijalni razpravi presodijo, jeli potem nemščina res državni jezik, ali pa ji, da diplomatično govorim, pristaja samo naslov in značaj državnega jezika.

Odsek za pogodbo z Ogersko razpravljal je minulo soboto o poročilu pododseka za podaljšanje carinske in trgovinske pogodbe. Razprava bila je sicer zanimiva, pa ne posebno živahna, zato, ker pri tem predmetu ni ravno mnogo različnosti mnenja. Dognala se je v tej seji splošna razprava, katere so se vdeležili poslanci Javorski, pročevalec Sochor, Chlumeccky, ki je hotel, da mu vlada pové, ali je mnenja, da so posamezni predlogi pogodbe v notranji zvezi, in kaj hoče storiti, ako Ogerska carinsko pogodbo odpové. Potem je obširno in primeroma stvarno govoril Neuwirt. Za njim odgovoril je minister Dunajevski, da so carinska in trgovinska pogodba podaljšanje bankinega privilegija in pa določitev kvot gotovo v tesni notranji zvezi, ne tako pa davek za sladkor in carinska tarifa. Carinsko pogodbo bo Ogerska sicer brž čas odpovedala zato, da varuje svoje pravno stališče, ker je pa vkljub temu pogajanje z Ogersko gotovo, zato odpoved nima stvarnega pomena. — Za ministrom govorila sta še dr. Rieger in Zeithammer pa pročevalec, po tem se je sklenila splošna razprava.

Danes — v ponedeljek — nadaljevala se je nadrobna razprava ravno tega predmeta. Udje odseka izrekoma levičarji popraševali so pri tej priliki vlado izrekoma mnogo gledé odpravljanja pristaniša tržaškega, katero je odločeno za 31. dan decembra leta 1889. Sprememb se pri tej razpravi ni sklenilo.

Včeraj se je tukaj uradno priznal prvi slučaj kolere na Dunaji. Umrl je za njo višji železniški zdravnik Schmid, ki je prišel z Budim-Pešta, tam je zadnje dni bolezen postala precej huda, ker oboleva jih po 40 do 50, umira pa do 20 oseb na dan.

Iz vipavske doline 3. okt. (Izv. dopis. *) Trgatev je po celi vipavski dolini zlo pri kraji. Pridelek je gledé množine kaj neenak. Okolo Lozic, Št. Vida, Planine pridelalo se je dosti vina, sicer pa le malo. Gledé dobrote je pa pridelek sploh dober, proti vsemu pričakovanju dober. Peronospora se nam je sicer vedno ponujala, da silila, vendar jej pa gotovo vreme nič kaj ugajalo ni, kajti po njej na dobroti vina sem ter tje provzročena škoda je izginljiva v pravem pomenu besede. Kar se zamore še s posebnim veseljem zabeležiti, je to, da je stara trtna bolezen, da je tako zvana grozdna plesnoba ali glivica „oidium tucherii“ letos skoro popolnoma izginila. Tako zdravega mladega lesa, kakor ga imamo letos na trtah, že zdavno zdavno imeli nismo, in opravičeno je poponoma upanje, da bode te najstarejše hude trtorejske šibe božje vendar le enkrat konec.

Kar je pa z ozirom na tolikoletne zaporedne slabe vinske letine in z ozirom na po teh provzročeno splošno kmetijsko bēdo v vipavski dolini obžalovanja vredno je to, da nima mošt, v primeri k svoji dobroti, skoro nikake cene. Od 12 do 14 forintov se udobi hektoliter! Pač mrtva cena tako dobremu blagu. Zato je pa pričakovati, da bode tim več kupcev v dolino, in da se bode vsled konkurence cena kaj povzdignila.

Sicer pa imamo letos Vipavci še precej dobro letino. Žita so bila dobra, sena sicer le srednja reč, več pa otave in detelje, in kar je poglavito, spravilo se je skoro vse, le malo je dež ugonobil. Fižola, krom-

pirja, turšice vsega pridelalo se je dovolj, žalibog, da je krompirja jako dosti segnjilo. Ajdo je burja popolnoma uničila, pesa, repa, zelje kaže prav dobro.

R. D.

Iz Ljubljane. — Volitve v delegacijo vršile so se v zbornici poslancev minulo soboto večer. Nemci iz Česke niso hoteli sprejeti kompromisne ponudbe čeških poslancev, zato volili so ti same Čehe in med njimi enega z Moravske. Moravski Nemci in Čehi pa so se porazumeli tako, da so izmed 4 delegatov volili 3 Nemce in 1 Čeha (dr. Meznika), akoravno je razmera med Čehi in Nemci na Moravskem prav nasprotna. Poljski poslanci volili so naravno samo svoje pristaše; šlezki volili so Nemca liberalca, enako Niže-Avstrijci, Korošci, Štajerci in Solnogradčani, ki so volili pristaše levičarske, Solnograška izrekoma Lienbacherja, ker je on peti nasproti dvema konservativnima in dvema liberalnima zastopnikoma. Štajerski konservativci in slovenski poslanci se volitev niso vdeležili. Za Kranjsko izvoljen je dr. Poklukar za delegata, kanonik Klun za namestnika. Volitve te vdeležili so se samo poslanci grof Hohenwart, Klun, Pfeifer, dr. Poklukar in Šuklje. Knez Windisch-Grätz bil je zadržan vdeležiti se seje. Nasprotnika Schwegel in Taufferer se nista vdeležila volitve, enako pa se v zbornici navzoči poslanec Hren volitve ni vdeležil, zakaj ne, nam ni znano.

Za Gorico voljen je vsled dogovora letos grof Coronini, za Istro Milevoj, za Dalmacijo, kjer volijo sami desničarji, Klaič, za Tirolsko konservativec dr. Katrein in Lah dr. Lorenzoni, za Gorenje-Avstrijsko pa dva konservativca, grof Brandis in Dobelhammer, za Predarelsko pa dr. Oelz.

— V deputacijo za določitev deležev za skupne potrebsčine (Quoten-Deputation) izvolila je minulo soboto zbornica poslancev sledečih 10 udov, katerih 7 spada k desnici, 3 pa k levici: knez Lichtenstein, dr. Poklukar, Bukovinec Lupul, Poljaka vit. Javorski in dr. Czerkavski, Čeha dr. Mattuš in dr. Kaizl, pa levičarji Plener, Sturm in Menger. Gosposka zbornica v to deputacijo 5 udov. Prav tako deputacijo pa voli Ogerska.

— Zopet dovoljeni somnji. Okrajno glavarstvo v Postojni je za ta okraj dne 16. avgusta t. l. zavoljo nevarnosti kolere prepovedane somnje, sedaj naprej dovolili.

— Novopopravljene in olepšano cerkev v Ljubljani, katero je domači slikar Jurij Šubic okinčal z lepimi slikama, blagoslovil je minulo nedeljo gospod knezoškof dr. Misija s primerno slovesnostjo in obilno vdeležbo občinstva.

— Za predsedniškega tajnika c. kr. deželne vlade kranjske imenovan je dr. Andrej grof Schaffgotsch na mesto na Dunaj v ministerstvo notranjih zadev pozvanega dosedanjega tajnika grofa HenAttems-a. Značajnost in uradniška spretnost novoimenovanega gosp. tajnika se sploh pohvalno priznava.

— O nasledniku škofa koroškega koroški Nemci in drugi liberalci posebno na Štajerskem uže poskušajo vsakovrstna sredstva, da bi spravili na tamošnji škofovski sedež moža, ki bi jih ne motil pri njihovem velikonemškem in protiverskem delovanju. — Zadnje dni čuli in čitali smo celó žuganje, da bodo Korošci prestopili k starokatolicizmu, ako ne dobé Nemcem prijaznega škofa. — Mi upamo, da vkljub takemu kričanju dobimo krščansko-odločnega, konservativnega in enako Nemcem kot Slovencem pravičnega, obeh teh jezikov zmožnega škofa.

*) Za poslednjo številko prepozno došlo.

Upamo, da poleg teh lastnosti za prihodnega škofa ne bo zapreka, jeli rojen Slovenec ali Nemec.

— Diploma častnega meščanstva ljubljanskega izročila se je minulo nedeljo gospodu župniku šentjakobske fare J. Rozmanu. Častitamo!

— Kolera na Kranjskem se je prikazala zadnji čas v črnomaljskem okraji, kjer je obolelo 5 oseb, enako je tudi v logaškem okraju obolela ena oseba. Na Igu med prisiljenci obolelo je dosedaj 15 oseb, izmed katerih jih je 5 umrlo. — Zdravniška preiskava v Ljubljani umrlega železniškega sluga Bastolca je pokazala, da ni umrl za kolero.

— Kmetijsko potovalno predavanje v Boštanji ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gospod Gustav Pirc v nedeljo 24. t. m. popoldne po službi božji.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Misliti je, da cesar še sedaj biva na Dunaji, akoravno se je odločno pripovedovalo, da se uže 15. t. m. odpelje v Gödölö zato, ker je zadnji čas v Budim-Peštu, pa tudi po družih krajih Ogerske kolera precej hujše razsajala in nikakoršne sile ni, da bi cesar zamenjal zdravo bivališče za vsaj sumljivo. — V odseku za pogodbo z Ogersko padli so nekateri odborniki po gospodarstvu Lloydove parniške družbe kot sršeni. Ta družba ima za državo preskrbovati prevajanje pošte na oddaljene inostranske kraje ter je tudi dolžna na korist naše trgovine redno pomorsko zvezo z brodovi preskrbovati po storjenih dogovorih in pogodbah. Za to dobi družba dva in pol milijona državne podpore. — V odseku pa se je Lloyd čitalo, da napak sestavlja svoje račune, da njihovi brodovi vozijo najpočasneje in da zahteva Lloyd najvišjo vožnino. Temu očitaniu ugovarjal je deloma tržaški poslanec Vucetič, ki je ob enem ud upravnega sveta Lloydovega. Nadrobna razprava o podaljšanju carinske in trgovinske pogodbe z Ogersko se v ponedeljek ni dognala, temveč se pred ko ne dožene danes.

Ko je kolovodja zmernejše nemško-liberalne stranke v zbornici Chlumecky minuli teden zahtevaje, da se snide jezikovni odsek, iz novega vladi napovedal vojsko, smatrali smo takoj za gotovo znamenje zboljšanja položaja za državno-zborsko večino, ker po tej dogodbi postalo je jasno, da vlada in levica nimata nikakoršnega dogovora gledé prihodnosti, da je bilo vse pisarjenje in govoričenje, kakoršno smo nahajali minulo poletje v levičarskih časnikih brez vsake druge podlage razun želje levičarjev gole sanjarije. Da je tako in da so levičarjem z novega vse nade splavale po vodi, to izreka brez ovinkov njihovo lastno glasilo „Montagszeitung“.

Zadnje tri dni pa, namreč od nedelje naprej pa so se umaknile vse druge novice, samo na sebi mali dogodbi na Dunaji namreč, prvemu slučaju kolere. Povsod čul se je tisti glas: kolero imam o! in koliko pomenja tak krik v mestu, katero ima v svojem ozidji nad milijon ljudi, si je lahko misliti. — Za prvi trenutek opazuje se strah, temu sledi pozornost, kaj bo dalje, potem nastanejo govorice, ki nasprotujejo uradnim naznanilom, in ako se nekoliko potrjuje širjenje bolezni, takoj nastanejo nasledki velikanski. — Prva žrtva kolere je nek dr. Schmid, uradni načelnik ogersko-avstr. državne železnice, ki se je bolan pripeljal z Budim-Pešta, se naselil v hotelu Zillinger v predmestji Wieden; s hotela pripeljali

so hujše bolnega v bolnišnico, kjer so ga prevideli s sv. sakramenti, in kjer je v nedeljo jutro umrl krog 1/5. Ker je bil umrl sam zdravnik, neoženjen, 44 let star, sodi se, da je bil premalo pazljiv in da je med bolniki na Ogerskem našel bolezen. — Do ponedeljka zvečer 9. ure ni se zdravstvenim komisijam, ki so vedno pripravljene pomagati, oglašil noben nov slučaj. — V hotelu, kjer je bolnik bival nekaj ur, sežgali so vse perilo, posteljno opravo brez izjeme, ves hotel so prekadili, ono sobo, kjer je bolnik bival, pa še posebej ter jo potem uradno zaprli za 8 dni. — V novič čujejo se glasovi po dobri pitni vodi. Vodovod stane nad 20 milijonov in vendar uže več mesecev sem ne zadoštuje voda, katero v vodovod trombajo parni stroji pri Pečah, ampak trombati morajo vodo tudi iz potoka Švarca pri Gloknica.

V včerajšnji seji državnega zbora rešila se je dokončno tudi v tretjem branji postava o pridobninskem in dohodninskem davku od železnic, ki so v državnem oskrbovanji. Po te postavi rešile so se še druge, manje točke dneznega reda. Za sredo napovedana je seja odseka za pogodbo z Ogersko, za petek večer sklican je zopet jezikovni odsek. Med tem posvetujejo se tudi klubi in v petek je javna seja.

V četrtek večer snidejo se drugič 4 klubi desnice v dvorani Brestove restavracije v skupnem shodu.

Olomuc. — Tukajšnji kardinal grof Fürstenberg praznoval je petdesetletnico svojega mašništva. Jubilant je prejel od vseh strani čestitke, v prvi vrsti čestitanje cesarjevo, ki z laskovimi besedami hvali dosežanje delovanje kardinalovo rekoč, da se tudi on pridružuje molitvam na blagor njegov in nadškofijstva olomuškega. Pri svečanosti navzoči so bili papežev nuncij Vannutelli, nadškof Gangelbauer in grof Schönborn, dalje škof brnski dr. Bauer, ces. namestnik moravski grof Schönborn, dež. predsednik šlezki grof Merveldt, dež. glavar grof Vetter in vse moravsko-česke plemeniške rodbine, na pr. Fürstenberg, Pallavičini, Trautmannsdorf, Paar itd.

Bolgarska. — Kakor se kaže, dali ste Avstrija in Nemška Rusiji dovoljenje, da se sme za vedno odkrižati Battenberga in na bolgarski prestol posaditi osebo, katera ji bo všeč. To je menda sedaj jedro trocarskega dogovora in tudi Angleži so tega mnenja, ker njihovi listi pišejo, „da sme Rusija z Bolgarijo vse storiti, le podvreči si je ne sme!“ — Kaulbars je Rusom na Bolgarskem vse pokvaril, če tudi je bilo njegovo poslanstvo na Bolgarsko po mnenji ruskih listov opravičeno.

Žitna cena

v Ljubljani 16. oktobra 1886.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 7 gold. 67 kr. — turšice 4 gold. 71 kr. — soršice 6 gold. 80 kr. — rži 4 gold. 22 kr. — ječmena 4 gold. 6 kr. — prosa 4 gold. 71 kr. — ajde 4 gold. 6 kr. — ovsa 2 gold. 76 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.

V Kranji 18. oktobra.

Hektoliter: Pšenica 6 gld. 82 kr. — Rž 5 gold. 69 kr. — Oves 2 gold. 92 kr. — Turšica 5 gold. 36 kr. — Ječmen 4 gld. 80 kr. — Ajda 5 gld. 20 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gld. 80 kr. — Seno 2 gld. 10 kr. — Špeh 1 kilogr. 56 kr.